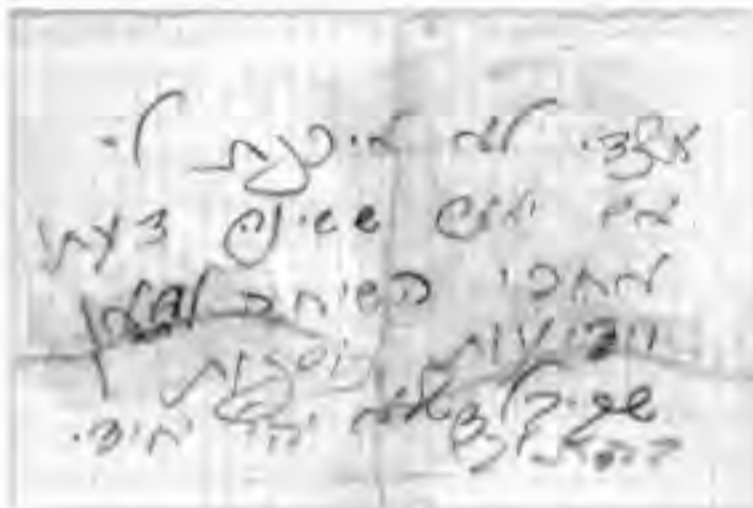

טובת הבן - להיות אצל אמו

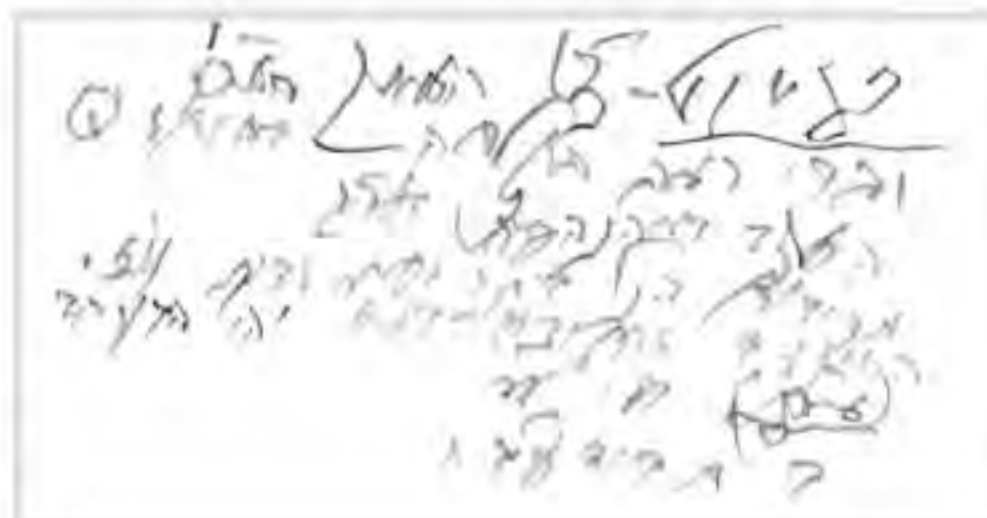

כדאי הי' להשתדל ביותר וביותר שרק לה יהי Custody [=משמורת] של בנה שי', - וכיון שזהו מוכרח למנוה"נ [=למנוחת הנפש] של הבן הרי בסגנון דיבור המתאים סו"ס [= סוף סוף] יסכים ע"ז [= על זה] גם צד השני ישחררה מהכרח לדור בעיר פ' דוקא וכיו"ב ויקל ביותר יחסי להורי שי' ועוד ועוד ואזכיר עה"צ

שינה דעתו לאחר השיחה לכאן...

מצדי לא איכפת לי אם יאמר ששינה דעתו אחרי השיחה לכאן וידיעות נוספות שקיבל שלא יהי יחידי בהתוקף

המשך הוצאה לאור של העיתון

כפשוט צ"ל [= צריך להיות] המשך המכ"ע [= המכתב עת] והרי ראה הצלחה במוחש (1) המצב ב[ה]הנהגה באה"ק [= בארץ הקודש] מכריחים הנ"ל ביתר שאת ובית[ר] עז. השינויים שכותבם - באם יהי הבע"ב [= הבעל הבית] [עכ"פ [= על כל פנים]] כמו ע"ע [= עתה]

חיים על פי שולחן ערוך

המענה שלפנינו נכתב בחלקו ברוסית. להלן התרגום:

(1) בשעה טובה

(2) ברית מילה

(3) חיים על-פי שולחן ערוך

(4) אזכיר עה"צ

Handwritten notes in Hebrew and Russian, including circled numbers 1, 2, 3, and 4.

Large handwritten text in Hebrew with numerical annotations on the left side.

Large handwritten text in Hebrew, including a signature and a date.

רשימה בכתב-יד-קודשו של הרבי - שמות החסידים שנתנו 'מעמד' לרבי, ביניהם סב החתן, המזכיר הרב יהודה לייב גרונר

נוסח הפתח-דבר לספר המאמרים תש"ח, שהכין סב החתן, המזכיר הרב יהודה לייב גרונר - עם הגהות והוספות מהרבי, שאף חתם את שמו על הפתח-דבר

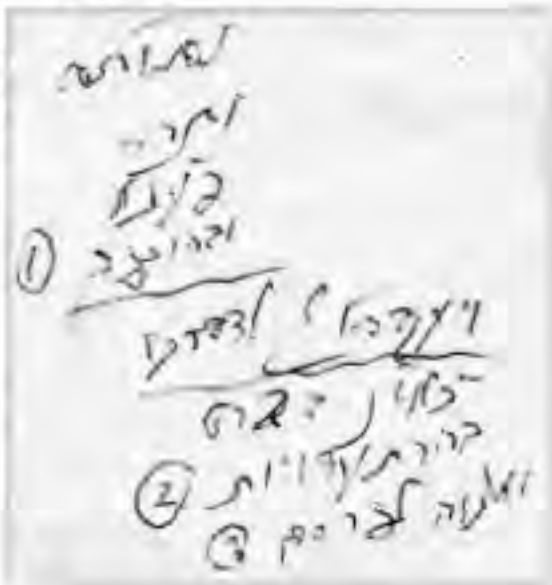
ויעקב הלך לדרכו

מענה הרבי על דו"ח פעילות:
נת' ות"ח ת"ח

ותהא פענ"מ [= פעולה נמשכת] ובהוספה (1)

ויעקב הלך לדרכו - כמש"נ [= כמו שנתבאר] בפרט בהת[ו]עדויות (2)

ומצוה לפרסם (3)

"לדעתך" - בשלימות

מענה הרבי לשאלת זקנו של החתן הרה"ח יהודה לייב גראנער, כנראה על הנתבאר בהתועדות ש"פ שלח תשמ"ט:

שבהלדעתך כאן לא הי' התייחסות מהקב"ה גם שלא בהפך ציווי

וזה לימוד כללי. - לדעתך בשלימות

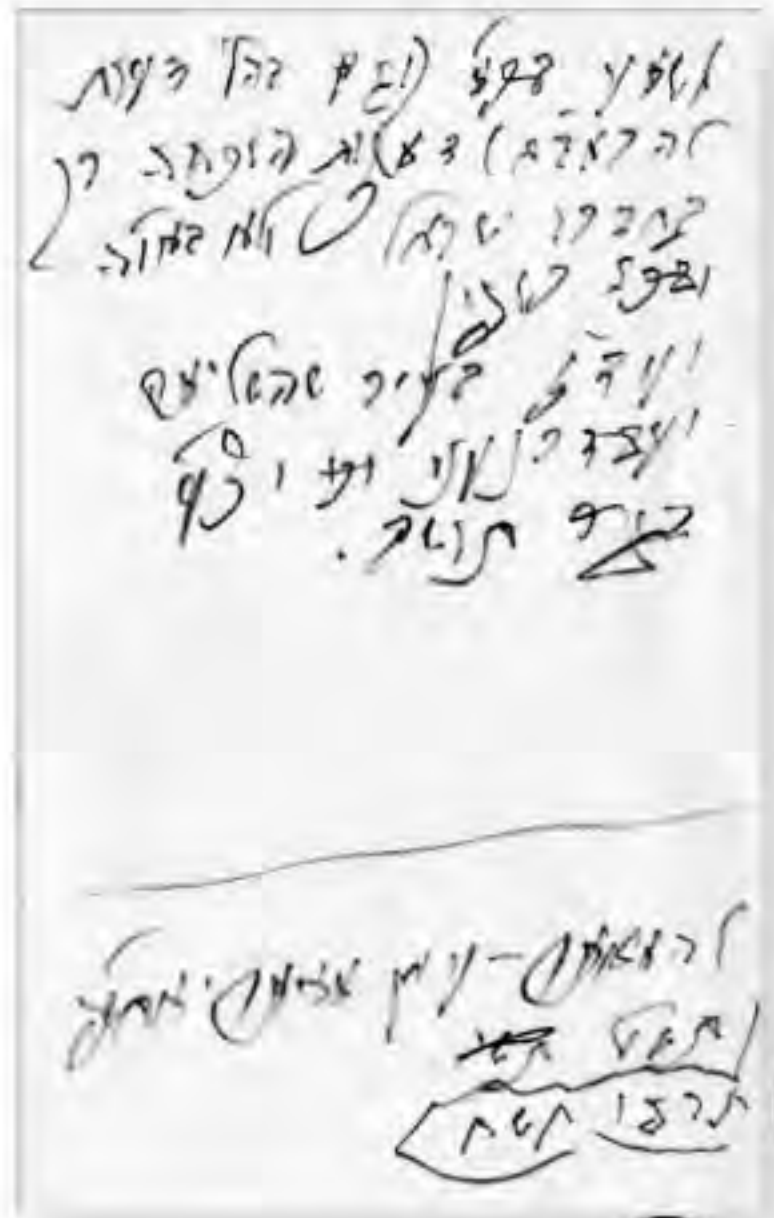
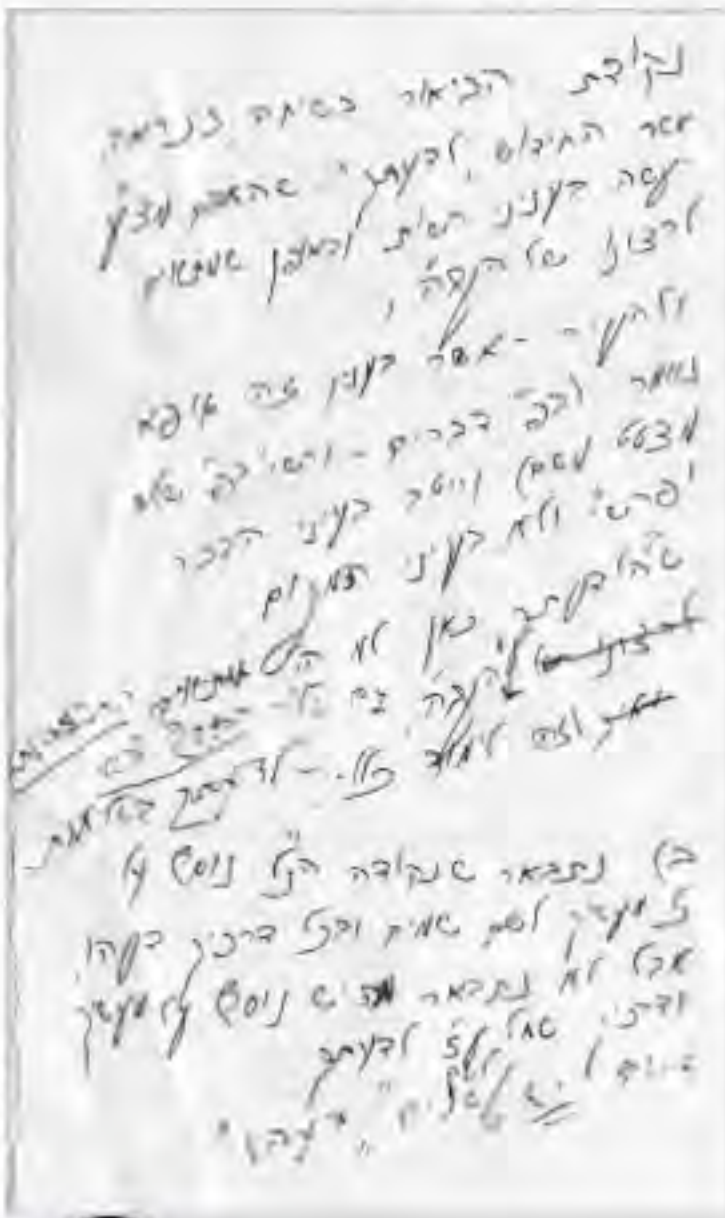
ששם יש "לשם שמים" דעהו"

כפיית אומות העולם לז' מצוות

ר"ד לשיחת ומאמר ד"ה כימי צאתך, אחרון של פסח תשמ"ג. וראה גם שיחת ש"פ שמיני תשמ"ג.

משמע בכ"מ (וגם בהל' דעות להרמב"ם) דמצות הוכחה רק בחברו ישראל ולא באו"ה ובכ"ז כופין

ועד"ז בעיר שהשלימה ועבד כנעני וצ"ע בגר תושב להמאמר - עיין מאמרי אחש"פ תרפ"ו תש"ח תש"ט

להמשיך ברבנות

מענה הרבי בקשר לרבנות של דוד הכלה הרב מילצקי באוסטרליה:
צריך לעשות הכל, ככל האפשרי - שהרב מילצקי שליט"א בודאי ימשיך ברבנות, ושהביהכנ"ס ימשיך להיות אורטודוקסי

צב"ל זעלוצקי הי"ד, כפי העצמתי - אהרן זעלוצקי שליט"א קוב"מ
י"א זעלוצקי זעלוצקי, וטהר"ר זעלוצקי שליט"א הי"ד - אהרן זעלוצקי שליט"א (2015)

"ובעד ביתו" - אשתו, או אחיו הכהנים?

מענה הרבי לשאלת זקנו של החתן
הרה"ח יהודה לייב גראנער, על הנתבאר
בהתועדות ו' תשרי תשל"א (וראה לקו"ש
חי"ז ע' 172 ואילך):
אבל אז בטל כן מקור שצ"ל כהן נשוי
דוקא.

בענין ביתו"ו אשתו
כפי אצטור שליט"א הואיל זאמר בענין
ההתקנות מיום שבי"ת נ"א י"ד ע"י אשתו
ו"ו ע"י שא"י ק"ד, ו"ב"ט השאלה אלה זו
נניח בקרא זכרי קד וקד אשתו ואלה נכתב
ביתו, ו"ט ק"ו הקרא א"ל ו"ו ו"ו
א"ל ק"ו נומר כפי הת"כ שבי"ת זאז ז"ל
אשתו א"ל שא"י אחיו הנכ"ח.
וזכארה לשתט יכ"כ ביתו נ"א ו"ו א"ל שמתנה
ע"י כ"כ א"ל. א"ל נומר זכרי ביתו, צ"כ ק"ד - א"ל
הנכ"ח.
ז"ב"ט א"ל ז"ל זכרי אלה נומר ביתו ו"ו אשתו.
א"ל זכרי א"ל כ"כ
זכרי א"ל כ"כ - א"ל

מכתב כללי עם הגהות והוספות בכתי"ק

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11213
493-9250

מחנך מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

הגהות
אשר
ב"ה

ב"ה ימי הסליחות, ה'תשס"ב

שלום וברכה:

שתי ענדיג בעפייילטע טעג פאר ראש-השנה, ווען ס'איז נאך בער צייט
אריינצוראכטן זיך איך די ענינים פון ראש-השנה, וועלן בייך זיך דא אס-
שעלן אויף אן ענין וואס איז ספעציעל פארבונדן מיט דעם ~~יום~~ יום כיפור

אויבער פון די הויפט מעטים פון תקיעת שופר איז, ווי באוואוסט, צו
דערמאנען בתן-חזרה ביים בעמ"ה הר סיני, ווען די ג-מלכע אנטפלעקונג
איז געווען באגלייגט קעגן ברזייס זקול פון פאר, דאך האט בעמ"ה
אויפגעשטעלט דעם באנדן פאר. יום כיפור פארט
דער ענין ווערט אונטע שראכן באלד פון אנהייב פון יום כיפור
שופרות" אין תפילה מוסף פון ראש השנה: אתה נגלית כו' ובעול דער עליה
הופעת כו'.

דער דאזיגער טעם פון תקיעת שופר קומט בהסתר צו זיך אן עיקר דיגען
טעם; וואס איז פארבונדן מיט דער בתרה ("קרוינע" פון דעם בורא פולם
אלס בלך העולם, וואס די קרוינע פון א סלך ווערט באגלייט פון טאלן
פון טרויטיסן, ווי עס שטייט אין ספר: בהוצרות זקול הריעו
לפני הסלך ה' -

וואס דער ענין פון "חרועה" האט צוויי באדייטונגען: אונטערשטענדיק און
קבלת עול, אין אן אופן פון שחא/יפתו עליך; און פון דער אנדער זייט הארף
עס זיין אין אן אופן פון לעוהא דלבא, מיט אן איגעווענען רעזון און פרייד,
וסלכותו ברצון קבלו עליהם - הא' אין אופן און אופן - גואל ייער
און ערט דאן הסתייגות באקומען דעם אויבערשטן'ס חוה און מצוות
און בקיום זיי מיט קבלת עול און שחח, מיט יראת הס' און אהבת הס'
דעריבער זיינען די פסוקים פון "מלכות" די ערטע פון די דריי ספס
ספס ספס טיילן אין דער מוסף-תפילה (מלכות - זכרונות - שופרות), מיט
דער הקלטה און הכנה פון בריעה והשתחוי' אין דער תפילה פון "עלינו" וואס קומט
דירעקט פאר מלכות.
און דאס וואס פארבינדט "מלכות" מיט "שופרות" איז "זכרונות", וואס

הגהות
אשר
ב"ה

דעריבער ווערט ראש-השנה אנגערופן "יום הזכרון". און אויך אין דעם זיינען פאראן צוויי זקורות, ווי דאס ווערט אונטערטראכט אין די פאקטים פון "זכרונות", וועלכע הייבן זיך מיט אתה זוכר מעשה עולם - אז דער אויבערשער געדיינקט די באשאפונג פון דער וועלט בכלל, און אז זה היום תחילת מעשיך, בפרט - אז ראש-השנה איז דער טאג ווען דער מענטש איז באשאפן געווארן, וואס כאטש ער איז באשאפן געוורן דער לעצטער פון אלע באשעפענישן, אין דעם זעקסטן טאג פון מעשה בראשית, איז ער געווען דער ערשטער אין דער ג-טלעכער כוונה (אחור זעט ברתני), וואס דורך עס באקומט בי גאנצע וועלט איר פארפאלקאמונג און שלימות, ווי דאס איז שוין ארום-גערעדט געווארן באריכות.

און כאטש, ווי געזאגט, דער חלק פון דער תפילה הייבט זיך אן מיט אתה זוכר, איז דאך לפועל דער עיקר אז מיר זאלן געדיינקען אז די כוונה און תכלית פון זה היום תחילת מעשיך איז פארבונדן מיט כי חוק לישראל הוא - אז די גאנצע וועלט איז באשאפן געווארן צוליב דער תורה און צוליב דעם פאלק ישראל, וואס ביידע ווערן אנגערופן "ראשית" - ב ראשית. און נאר דורך תורה און מצוות בפועל טמט אין טאג-טעגלעכן לעבן ווערט דערפילט די ג-טלעכע כוונה פון דער באשאפונג פון דער וועלט בכלל און פון דעם מענטשן בפרט, און דאס פיינט, בפשטות, לפינען וואס מער תורה און מקיים זיין וואס מער מצוות יעדן טאג און אלע טעג פון א גאנץ יאר, מיט א פול-טענדיקער איבערגעבנקייט וואס נעמט ארום דעם גאנצן מענטשן אין חשבה, דיכור ומעשה אין אלע זיינע ענינים - מיט קבלת עול מלכות שמים צוזאמען מיט מלכותו ברצון קבלו עליהם, און נאך מער - בשמחה ובטוב לבב.

און דא דעמט זיך נאך א נקודה: פונקט ווי מ'איז געווען בא פתג-תורה, מיט דעם וואס איז געווען פארבונדן דעמט דאס פונקט געווען דער

הקדמה פון כאיש אחר בלב אחד, אז אלע אידן זיינען געווען פאראייניגט און פאראייניקט נגד ההר - צו באקומען די תורה אלע "ווי אידן מענטש, מיט אידן האבע" אזוי איז אויך בשעת אידן ברויטן זיך צו דעם "בית-התורה" פון מלך מלכי המלכים הקדושים ברצון הוא אין דעם יום-טוב פון ראש-השנה, קומט פריער די הקדמה פון אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם נו, אז אלע אידן זאלן זיך וועלכע וועלן האדם אויסרעגעכנט, פון ראשיכם שבפיכם ביד טובה מיכין טייערן אלע צוזאמען (אין דעם זעלבן גייטטיגען צוטשאנד) לפני ה' אלקיכם, וואס פאראייניגט און פאראייניגט אלעס ווי איינער, און ווי דער אלטער רבי, בעל התניא ותשלחן פרוך, איז מדגיש, אז דער דאזיקער מסוק און די גאנצע פרשה פון אתם נצבים היום כולכם, אשר זערתם טענדיג געלייענט דעם שבת פאר ראש-השנה ג' יום ארויזן א' כולם און ליכטיקייט אין אשר זערתם טעג פאר ראש-השנה און און אין ראש-השנה גופא (ווי

מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה

מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה

מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה
 מורה ב"ה ב' קדש, יצחק אין אגידה קדשה

**ר"ד מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א ביחידות, לדודו זקנו של החתן
התמים משה גרונר ע"ה, לרגל יום ההולדת, ביום ה' אור ליום י"ב מרחשון תשי"ג**

מכתב כ"ק אדמו"ר מהור"צ לדודו-זקנו של החתן.
הרה"ח ר' משה גרונר

דו האסט אפשר היינט עולה געווען, געהאט א עלי אויב
ניט וועסטו זעהן האבען א עלי שבת - אדער אינדערפרי,
אדער צו מנחה.

דו וועסט זעהן 15 מינוט אין מעת-לעת פארזיך, און זיך
פארשטעלן ווי דו ביסט געווען ביים שווער אויף יחידות,
וואס דו האסט אים געפרעגט, און וואס ער האט דיר
געענטפערט.

און דו וועסט זעהן במשך דעם מעת-לעת לערנען א מאמר
פון שווער, און זעהען אויסקלייבן אזא מאמר וואס א חלק
פון דעם זאל זיין צוגעפאסט פאר בעלי בתים, מסתמא
גייסטו חזר'ן אין א שוהל, וועסטו זעהען לערנען אזא
מאמר וואס א חלק פון דעם זאל זיין צוגעפאסט, אדער
דער גאנצער מאמר צוגעפאסט פאר בעלי-בתים.

און דו וועסט זעהן במשך פון מעת-לעת געבן צדקה -15
36 אין דערפרי און פאר מנחה.

און במשך פון מעת-לעת זאגן א ספר תהלים.

און ס'זאל זיין לאריכות ימים ושנים טובות, זאלסט זיין א
חסיד ירא שמים למדן, לערנען בהתמדה ובשקידה, און האבען הצלחה בגשמיות וברוחניות.

**ר"ד מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א ביחידות, לדודו זקנו של החתן
התמים משה גרונר ע"ה, לרגל יום ההולדת, אור ליום ד' אור ליום י"ב מרחשון תשי"ד**

דו האסט געהאט א עלי, עולה געווען דעם פאריגען שבת, דו וועסט זעהן דאנערשטיג עפעס אויך האבען
צי א עלי, הגבהה אדער גלילה.

דו וועסט זאגן א ספר תהלים, און געבן עטליכע סענט צדקה, אינדערפרי פארן דאוונען, און עטליכע סענט
צדקה פאר מנחה.

און דו וועסט זעהן במשך דעם מעת-לעת אפלערנען א מאמר וואס דו וועסט אים קעגן זאגן-חזר'ן אין
גאנצען אדער א חלק - טייל - שבת.

דו זאלסט האבען א גליקליכען יאהר, און מצליח זיין, האבען הצלחה אין לימוד הנגלה וחסידות, און זאלסט
שטייגן אין יראת שמים, און עס זאל זיין לאריכות ימים ושנים טובות.

מנהגי כ"ק אדמו"ר שליט"א, כשהתפלל לפני העמוד בשנת תש"י-י"א בחדר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע

- מיומנו של סב החתן ומזכירו של הרבי הרה"ח יהודה לייב גראנער -

חושך" נוגע בשל-ראש.
קודם אמירת "כי א-ל פועל" הפסיק ונוטל הציצית, קודם הציצית שמלפניו - משמאלו ומימינו, ואחר-כך מלאחריו.
לא סיים את הברכה (הבוחר בעמו ישראל באהבה) בקול רם.
מעביר הציצית על עיניו ואחר-כך מנשקם. אחר כל נשיקה ונשיקה מביט בהציצית.
מסיים אני ה' אלקיכם, ה' אלקיכם אמת, ומנשק הציצית ומביט בהם.
בעת אמירת "לעד קיימת" מנשק הציצית, ואחר-כך בעת אמירת "ולעולמי עולמים" מנשקם ומביט בהם.
הברכה "גאל ישראל" מסיים בקול רם.
לא התחיל חזרת הש"ץ עד שסיימו עשרה מתפללים.
בקדושה לא סיבב פניו באמירת "זה אל זה", או באמירת "קדוש קדוש". כן לא מרקד באמירת "קדוש, ברוך, ימלוך".
באמירת ברכת כהנים "יברכך - פניו לימין, ה' - זקופה, וישמרך - באמצע, יאר - פניו לשמאל, ה' אליך - זקופה, ויחונך - באמצע, ישא - באמצע, ד' - זקופה, פניו - לימין.
באמירת התיבה "סרנו" לא מכה בחזה.

הי' לובש הטלית ותפילין (רש"י) בחדרו, ונכנס לחדר התפילה, חדר כ"ק אדמו"ר הכ"מ, [שאר זונות התפילין (שימושא רבה, ר"ת וראב"ד), הניח בחדר כ"ק אדמו"ר הכ"מ].
באמרו היה רצון קודם וידבר נו' ואמרת, באמרו התיבות "שתרחם כו", הי' מכה בחזה,
באמירת הי"א סממנים הי' מונה באצבעותיו, וכן באמירת ה' צבאות (ג"פ) הי' מונה גם-כן.
התחיל מהפרק איזהו מקומן, ולפעמים קודם לזה, כמו וידבר, או גם קודם לזה, ואחר-כך אמר הקדיש דרבנן (כל התפילות והקדישים אמר מהסידור ולא בעל-פה).
דייק שיהיו עשרה מתפללים.
ביום שלא הי' מתפלל לפני התיבה הי' אומר הודו עד ברוך שאמר בעמידה.
באמירת התיבה חייתיני אומר בנקודת קמץ תחת התי"ו, וחוזר ואומר בנקודת פתח.
באמירת "לשם יחוד" קודם ברוך-שאמר, נוטל השני ציצית בסיום הברכה מעביר הציצית על עיניו ומנשקם.
קודם אמירת הפסוק "פותח את ידיך" מיישר התפילין של-ראש. ובעת אמירת הפסוק "פותח את ידיך" נוגע בתפילין של-יד ואחר-כך בשל-ראש, ונוגע באצבעותיו על עיניו ואחר-כך מנשקם.
באמירת "יוצר אור" הי' נוגע בתפילין של-יד, ו"בורא

הנהגות שראיתי כ"ק אדמו"ר שליט"א נוהג

במשך העשרה ימים בין ראש השנה ליום-הכיפורים תשי"ב

- מיומנו של סב החתן ומזכירו של הרבי הרה"ח יהודה לייב גראנער -

קאפיטלאך לא יכולתי לברר) בערך 20 דקות, וגם למד מהמאמר). אחר-כך התפלל ערבית עם הציבור, אחרי התפילה אמר בקול נמוך ביותר להעומדים סביבו "לשנה טובה תכתב ותחתם".
בבוקר לקח עמו השופרות, הי' ג': א' שלו, ירושה

ערב ראש-השנה נסע לאהל הק'.
בחזרתו התפלל מנחה בציבור (בברכת שמע קולנו בכה הרבה).
לתפילת ערבית נכנס לבוש בבגד משי וטיכעל [= מטפחת] אדום על צווארון, ואמר תהלים (איזה

(הרבנית מרת שיינא בת כ"ק אדמו"ר זי"ע), ואמר כל הקדישים וגם משניות, וכן ביום.

הסדר דליל ב' הי' כמו בליל א' (אלא בליל א' הי' יותר ברוממות).

בבוקר עד קריאת התורה הי' כמו ביום א'.

לקריאת התורה עלה למפטיר ולקח עמו כמו ביום א'. קודם הברכה פשט טיכעל לבנה ועליה אדומה, שתהי' מסובבה מהלבנה (אז ס'זאל ניט ארויס-שטעקן פון די רייטע. כמו כלי בתוך כלי), ועליה הטיכעל לבנה החדש, ודקדק גם-כן שלא תתראה האדומה. סידר השופרות שלו באמצע ולהצדדים האחרים, סידר שהפה של השופרות יהיו לצד צפון (לשמאלו של כ"ק אדמו"ר שליט"א). אחרי הפטורה היו ההכנות כמו ביום א', אחר-כך אמירת הפסוקים. קודם הברכות הפך פה השופרות לדרום (ימינו של כ"ק אדמו"ר שליט"א). אחר-כך אמר הברכות והפסוקים כמו ביום א'.

אחרי תפילת מנחה נטל ידיו ואכל סעודת יום-טוב עם החסידים, ובתחילת הסעודה אמר:

עס איז מיר שווער איינצופירען נייע סדרים, ביים שווער האב איך דאס ניט געזעהן, אבער איך וויל עסן מיט אייך סעודת יום-טוב, זינגען צוזאמען דעם אלטען רבי'נס ניגון, בענטשן און האבן צוזאמען כוס של ברכה.

אכל כזית, וניגנו הניגון של אדמו"ר הזקן, ובירך וחלק כוס של ברכה.

אחר החלוקה אמר מאמר ד"ה כבוד מלכותך יאמרו. הי' גם-כן שיחה. התפלל מעריב בציבור.

(כמדומה דבעת התפילה בבוקר הי' לבוש קיטעל תחת הסערטוק, גם הי' לבוש באיזה בגדים מרבותינו הק').

קודם כל נדרי, כשהי' לבוש בהטלית וקיטעל, ציווה שכל תלמידי הישיבה (תו"ת) יכנסו אליו, וברכס ברכת הבנים, באמירת וידבר גו' יברכך, יאר. ישא, ושמו.

בכניסתו לבית המדרש ציווה לי ליקח שתי חבילות לשום בהסטענדער שלו. בעת אמירת כל נדרי הי' ספר-תורה בידו. תפילת ערבית בציבור, אמירת כל הפיוטים (ותהילים ביניהם).

מכה על החזה בעת אמירת "סלח לנו מחל לנו כפר לנו", וב"ועל חטאים".

מהצמח צדק, ב' מה[.]. והשלישי של גורודעצקי, וגם חבילה עם פדיונות.

קודם התפילה אמר תהילים ותניא והתפלל עם המנין. בעת אמירת הפיוטים אמר תהילים (בין פיוט לפיוט).

לקריאת התורה עלה למפטיר ולקח עמו השופרות וגם הפדיונות. קודם הברכה סידר השופרות בטיכעל (מטפחת) אדום, ועליו מטפחת לבנה, ודקדק שהאדום לא יתראה לחוץ. אחרי המפטיר פתח הסידור לסדר תקיעות, ושם החבילות תחת הסידור שלו, וגם קירב השופרות אליו, השליך טליתו על פניו וניגן התנועות של ראש-השנה (מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) בקול נמוך ובכה בכיות נוראות, וכה הי' איזה רגעים. אחר-כך הגביה טליתו מעט והתחיל לאמר בקול גבוה "למנצח" (וכל המתפללים אמרו ז' פעמים), ואחר-כך אמר הפסוקים (ואמרם באותם התנועות שאמר כ"ק אדמו"ר זי"ע) והברכות.

הסיר הטיכלאך ורמז להבעל תוקע (ר' מענדל טענענבוים [סב החתן]) שיקח השופר (שלו) והי' המקריא והראה בידו הק' (האריך בהקולות עד שהרבי הסיר את ידו). אחרי כל סדר (ג' פעמים תשר"ת), אמר היהי רצון, אחר-כך אמר הג' פסוקים אחר התקיעות, פסוק הא' והג' הי' תנועה אחת, רק גבוה מעט, והפסוק השני הי' תנועה אחרת (א פריילעכער).

התפלל מוסף עם הציבור, ואמר כל הפיוטים. לאמירת "המלך הקדוש" והברכה "מלך על כל הארץ" עמד.

בעת תקיעת הל' קולות אחרי התפילה, הראה גם-כן באצבעו, והיו קצרות. הטעם אמר, שלא רצה לעייף את התוקע. כן רצה שהשברים יתקעו תנועה קצרה אחרי השבר הג'. בליל ב' אמר היות שאין רגילים בזה יתקע כהרגיל.

ביום א' הלך לתשליך, בעת ההליכה לא דיבר מאומה, רק אחרי אמירת התשליך אמר: מ'גייט דאך אלע-מאל א ריקוד, ורמז בידו הק' שירקדו בעיגול. בעת ההליכה חזרה ציווה לנגן הניגון של "שבת". קודם כניסתו ל-770 ציווה לרקוד שם בשמחה, נכנס לחדרו ופתח החלון ועמד שם ורמז לרקוד לעבעדיקער.

בליל ב' דראש-השנה הי' לו יאר-צייט אחרי ניסתו

אחר התפילה אמירת כל התהילים וגם היה רצון. שנה זו אחרי גמירת התהילים של הציבור. כ"ק אד"ש הי' עדיין באמצע קאפיטל צ'. היות שלא ירדו להתיבה להמשיך, ירד כ"ק אדמו"ר שליט"א להתיבה והתחיל קאפיטל צ' עד גמירא.

תפילת שחרית בציבור. אמירת כל הפיוטים. לא עלה לתורה בבוקר. אמר לעצמו ההפטורה בעת שבעל המפטיר אמר ההפטורה. שמיעת קריאת התורה בישיבה. לאמירת יזכור נטל ספר-תורה.

באמירת: ואתה קדוש יושב תהלות, חי וקיים, האוחז ביד מדת משפט, וכן רוב הפיוטים שפותחין הארון - אמרם בישיבה. שמע קולנו ונתנה תוקף -

בעמידה. באמירת הפיוט עשרה הרוגי מלכות, בין גברא לגברא אמר תהילים, והתחיל מאשרי האיש. הפסק בין מוסף למנחה שעה. למנחה עלה למפטיר יונה.

נעילה. אשרי, ובא לציון, עד חמול על מעשיך - עמד.

בעת תפילת נעילה, מזמן לזמן האט ער אנגערירט החבילות עם הפדיונות. ובאמירת ברכת כהנים ננעם כל העת.

ר"ד מיחידות לאחד הרבנים באנטווערפן

אז מיט 1500 יאר צוריק האט מען דאס געוואוסט, און מ'האט וועגען דעם אנגעזאגט.

אבער דאס נעמט נאר אראפ דעם צד לא טוב שבזה, דעם צד פון סור מרע. אין יעדער ענין אין תורה איז דאך דא דער צד פון ועשה טוב, וואו ליגט דאס אין דעם.

איז דער הסבר: אז בשעת מ'זאגט אז אין לך יום שאין קללתו גדול מחברו, אז אלע טאג קומט צו אין צד שכנגד, איז א הוראה אז אויך אין צד הטוב והברכה דארף אלע טאג צוקומען, אז ס'איז ניט גענוג די ברכות וואס זיינען געווען נעכטן צו אייער-נעכטן, דאס האט געהאלפען אויף בייקומען דעם צד שכנגד פון יענעם טאג. היינט אבער אויב ס'וועט ניט צוקומען אין צד הטוב והברכה, איז ווער ווייסט וואס וועט זיין, וויבאלד אז זיי דער צד שכנגד האלטן אין איין שטייגן ווייטער און ווייטער, וואס דער מצב איז דאך א שרעקלעכער. ומסיימים בטוב.

כ"ק אד"ש שאלו איפה נמצא, אמר באנטווערפן. כ"ק אד"ש שאלו על-דבר הסדר שלו, אם אומר תורה ברבים.

המבקר - שכנראה אינו אומר - סיפר סיפור מהבעש"ט, ששלח שני תלמידים לעיר, ועל-ידי לימוד תורתם וכו' פעלו על העיר.

כ"ק אד"ש: וואו נעמט מען דעם בעש"ט ותלמידיו. היינט דארף מען טאן אלץ אויף להציל נפש אחת מלהטמיע.

די גמרא זאגט אז אין לך יום שאין קללתו גדול מחברו, לכאורה איז ניט פארשטאנדיג צוליב וואס איז נויטיג אז די גמרא, וועלכע איז געשריבען געווארן מיט 1500 יאר צוריק, זאל אנזאגען אזא מין זאך. ס'איז דאך די לצרה בשעתה!?

נאר אין דעם איז צוויי ענינים: אז די חכמים האבען באווארענט אז בשעת ס'וועט קומען אזא מין צייט, זאל מען ניט אריינפאלען אין יאוש, נאר מ'זאל וויסן

יום ה', כ"ח מנחם אב תשכ"ד

במענה על שאלתו באיזה יום יסע הרבי לאהל:

ס'שטייט דאך אין מגן אברהם, אז ווען ראש-חודש איז שבת, איז דאמאלסט יום-כיפור-קטן ערב שבת, ווען ראש-חודש איז זונטאג איז דאך יום-כיפור-קטן דאנערשטאג.

הרב הרשקוביץ סיפר שכ"ק אדמו"ר שליט"א תבע ממנו על-דבר לימוד חסידות. ופירש הכתוב: ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ומפרש הירושלמי - תשים מלשון סמוי מן העין, שעניני תורה המכוסים, פנימיות התורה, צריך להיות תשים, לימוד בקביעות.

**קטעים מיומנו של סב החתן, המזכיר הרה"ח יהודה ליב גרונה,
מימים הראשונים של חודש מרחשון תשל"ח, לאחר האירוע הבריאותי
שאירע בליל שמיני עצרת, וזכה לשמש בקודש גם בתקופה זו**

קריאת התורה בשעה 10:00.

יום ו', ב' מרחשון: בשעה 6:00 בוקר נכנסתי, ושאל אם הרופא הי' צריך לחכות עליו. ענית הן, כעשרים דקות. שאל למה לא נכנסת להפסיק אותי. ענית שכן נכנסתי, ומכיוון שלא נענתי חשבתי שהרבי עומד באמצע איזה עניין. ואמר בצחוק: דו וועסט ווארטין ביז איך וועל ענדיקען אן ענין, וועסטו ווארטין...

אחר-כך נכנס ד"ר ווייס וסיפר להרבי אשר בדיקות האחרונות מראות שהייתה עלי' במספרים של הדם, וקרוב לודאי אשר ביום ג' סבל הרבי התקפת לב שני' באופן קל, ולזה עצתו שהרבי ימשיך בנחת ובזהירות בנוגע לפעולות נוספות, ומשום זה צריכים לעשות בדיקת דם נוספת.

הרבי שאל עד כמה הנחיצות, ואמר ד"ר ווייס שנחוי'. הרופא שאל את הרבי באם הרבי מהסס הוא לא יעשה את הבדיקה. אמר הרבי, באם יכולים להסתפק רק בלקיחת טיפת דם מהאצבע לא איכפת לו, אבל לא מהווריד. והרי מטיפת דם אחת יכולים לברר כל הבירורים וכו', ענה הרופא שכן הדבר, שבמכונות החדשות של בדיקות דם יכולים לפעול כן, ועד כדי כך שעל-ידי טיפה אחת יכולים בבת אחת לברר כל הפרטים שבדם. אבל עם כל זה מדוייק יותר כשיש להם כמות יותר גדולה של דם.

דובר אם אפשרי להפריד דם האדום מדם הלבן. הרבי שאל אם זה שלוקחים מהאדם כמות יותר גדולה של דם, אם זה משפיע על בריאות האדם.

על-דבר טיפה אחת מהדם, אמר הרבי שבטיפה אחת יכולים לברר לא רק השייך להאדם עצמו, אלא גם להקאסמאס סביבו.

ליל א' דראש חודש מרחשון: בקשתי למדוד החום, וכן עשה. ואמר הרבי אשר ברוסיה הי' הסדר אשר זמן שהיית המודד הי' עשר דקות, כאן כנראה שאין רגילים בזה, אין יודעים כמה זמן, לפועל החזיק המודד תחת זרועו עשר דקות, והי' 98.1.

אחר-כך אמר לי: מי'דארף אים [ד"ר ווייס] ניט מייען זיין וועגן די לונגען מאשינען וכו', מ'זועט מיט אמאל אנהויבן בודק זיין אלע מיינע רמ"ח איברים. מילא בנוגע צום הארצין, אבער ניט איינרעדן אים וועגן דעם טעמפערטשור. ענית, שהסדר בכל חולה שפעמיים ביום מודדים החום, וגם עושים צילום מהלב.

ד', א' דראש-חודש מרחשון: בשעה 10:30 בקר לערך נכנס ד"ר ווייס, ושאל את הרבי איך עבר העמידות דתפילת שחרית ומוסף. הרבי ענה: בלי בעיות. אחר-כך אמר לו הרבי, שאינו יכול לישון טוב, וכן אין לו רעבון לאכילה ושתיה. והסיבה לזה כיון שאינו מטריח גופו בפעולות גשמיות. אחר-כך אמר לו הרבי על-דבר מלח בהמאכלים, למרות שבימים הכי אחרונים הוסיפו בכמות המלח, אבל עם כל זה עוד רחוק הרבה ממה שהי' רגיל. ד"ר ווייס הציע לרבי שישתדל ללכת בחדר כמה שאפשר.

אור ליום ה', ב' דראש חודש מרחשון: משעה 12 חצות לילה קרא וענה על כמות קטן של מכתבים.

בשעה 3:15 שכב לנוח. קם בשעה 5:40 נטל ידיו ואמר ברכות השחר. אכל מזונות ושתה טיי. והתחיל להגיה השיחה ומאמר דמוצאי שבת קודש בראשית, עד שעה 7:30.

אחר-כך התפלל עד שעה 8:30, עמד לתפילת שמונה עשרה, הלל ומוסף. אחרי התפילה אכל ושתה. עסק בחתימת מכתבי ברכה - מזל-טוב. נח כחצי שעה.

Mr. Chaim Schuman

Handwritten text in Hebrew, including "של החתן, הרב מרדכי אברהם ישעי' גרונר, ומשפחתו"

Postage stamp and address: 341 Myramson Ave, Brooklyn 30, N.Y.

כרטיס ברכה לשנה החדשה מהרבנית חנה ע"ה לסבו-זקנו של החתן, הרב מרדכי אברהם ישעי' גרונר, ומשפחתו

Handwritten address: E. R. M. Schuman, 346 N.Y. Ave B'klyn N.Y.
 Lon. Selyson Co.
 P.O.B. No 131
 Gen. Post Office
 Brooklyn 1 N.Y.

מעטפה עליה רשם הרבי את כתובתו, ואת כתובת חברת החשמל בניו-יורק

Handwritten Hebrew text: "פנים ששלח אביה-זקנה של הכלה, הרה"ח ר' אלחנן דוב מרחוב, מזכירו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ"

פ"נים ששלח אביה-זקנה של הכלה, הרה"ח ר' אלחנן דוב מרחוב, מזכירו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

הר"ר לר' הר"ר

בן זכור

ובעתי וזכותך קב וזאת! קושטורה, זכר חסד ביה
 לבש וגו', בכבודות, זכר השדה והמקום בה צינות, דמקלות
 מונות בכבודות אחר מוכי הכופה וכלי הפיקוק, וכלי תלמוד
 כבודו, זכר אה, וזכר... כבודו, זכר אה... זכר אה...
 לעצור ולהפיק בקרב בניו וזכר... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...

כא יבין כפי, זכר אה, זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...
 זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה... זכר אה...

פ"נים ששלח אביה-זקנה של הכלה, הרה"ח ר' אלחנן דוב מרוזוב, מזכירו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

